

TUNTOSARVI

Nro 39 1986

TUNTOSARVI

Kuulonäkövammaisten lehti
Ilmestyy 48 kertaa vuodessa, perjantaisin
Nro 39/86
12. vuosikerta

JULKAISIJA

Näkövammaisten Keskusliitto ry.

PÄÄTOIMITTAJA Orvokki Holopainen
TOIMITTAJA Timo Pietilä

TOIMITUKSEN OSOITE

Näkövammaisten Keskusliitto
Mäkelänkatu 50, 00510 Helsinki
puh. (90) 77041/227

SISÄLLYS

Ajankohtaista	1
Lukijan palsta	11
Aika ostaa joululohi	13
Ilmoitukset	16

TUNTOSARVI

31.10.1986

AJANKOHTAISTA

Ilman otsonikerros ohenee – Suomessa ei vaaraa

Ilman otsonikerroksen on havaittu ohentuneen sekä pohjois- että etelänavalla. Myös Suomen yläpuolella oleva otsonikerros on hieman ohuempi kuin ennen. Otsoni on korkealla maan pinnasta ilmakehän yläosissa olevaa kaasua, joka estää auringosta tulevan ultraviolettisäteilyn pääsyä maan pinnalle. Ultraviolettisäteily on ihmiselle vaarallista. Liian suurina annoksina se aiheuttaa syöpää.

Ilmatieteen laitoksen asiantuntijat kuitenkin vakuuttavat, että otsonikerroksen ohentuma on Suomen yläpuolella niin vähäinen ettei sillä ole mitään vaikutusta suomalaisten terveyteen. Jos ihosyöpätapaukset tulevat Suomessa lisääntymään, se johtuu pikemminkin suomalaisten lisääntyneistä etelänmatkoista kuin otsonikerroksen ohentumisesta, sanovat suomalaiset asiantuntijat.

Otsonikerroksen ohentumisesta huolestuttiin 1970-luvulla. Viime vuonna tehtiin Wienissä sopimus, jossa 45 maata sitoutui suojelemaan maapallon otsonikerrosta. Sopimus ei kuitenkaan säädä allekirjoittajamail-

le mitään velvoitteita miten otsonikerrosta tulisi suojella. Otsonikerroksen ohtenuminen johtuu ihmisen ilmaan päästämistä saasteista, jotka syövät otsonia. Erityisen vaarallisia ovat ns. freonit, joita käytetään mm. aerosoleissa ja jäähdytysnesteissä.

Hallitukselta suuri lisätalousarvio

Hallitus aikoo kerätä viinan juojilta ja veikkaajilta lisää rahaa uusien työpaikkojen luomiseen. Lisäbudjetin loppusumma on yksi kaikkein aikojen suurimmista, noin neljä miljardia markkaa.

Yritykset saavat hallituksen lisäbudjetista ensi vuonna kaikkiaan noin miljardin markan elvytysruiskeen. Hallitus sopi, että yksityisten työnantajien sosiaaliturvamaksuja alennetaan ensi vuonna yhteensä yksi prosenttiyksikkö. Erityisesti tuetaan pieniä yrityksiä. Niitä tuetaan myös siten, että alle 50.000 mk vuosiliikevaihdoltaan olevat yritykset vapautetaan kokonaan liikevaihtoverosta. Raja on nyt 7.000 mk. Noin 10.000 pienyritystä vapautuu nyt kokonaan liikevaihtoverosta.

Valtiovarainministeri Esko Ollilan (kesk.) mukaan, lisäbudjetilla järjestyy töitä noin 6.000 ihmiselle. Rahat kerätään paitsi korottamalla viinan hintaa myös ottamalla valtiolle lisää lainaa.

Helsingin seudun bussilakko jatkuu

Osa Helsingin seudun bussiliikenteestä koetteleva lakko jatkuu ainakin vielä 24.10. Työntekijäliittoon kuulumattomia linja-autonkuljettajia on kuitenkin pällannut takaisin työmailleen sen jälkeen kun työtuomioistuin totesi päätöksessään lakon olevan osin laiton.

Työtuomioistuimen mukaan työntekijöitä edustava ammattiliitto AKT on rikkonut lakolla työrauhavelvoitetta. Rikkomus koskee kuitenkin vain bussien lakkoa. Samaan aikaan käynnissä oleva huoltokorjaamoiden lakko on työtuomioistukmen mukaan laillinen.

Asian vei työtuomioistuimeen Autoliikenteen työnantajaliitto. Työntantajien mukaan viime keväänä päätettiin, että pääkaupunkiseudun kunnallista sopimusliikennettä hoitavien yksityisten bussifirmojen kuljettajien palkoista sovitaan syksyllä. Sopimista ei saatu aikaan työnantajien mukaan siksi, että AKT toi neuvottelupöytäan sellaisiakin asioita joita ei pitänyt keväällä tehdyn sopimuksen mukaan lainkaan käsitellä. Työntekijäliitto on vaatinut palkankorotusten lisäksi myös korotuksia erilaisiin lisiin sekä pidennystä vuosilomiin.

HKL:n bussi niiaa liikuntaesteisille

Helsingin liikennelaitos on koeajanut muutamia ns. niiaavia linja-autoja. Näiden bussien etupäätä voi-

daan laskea 13 senttiä. Näin kuljettaja helpottaa liikuntaesteisten ja vanhusten nousua autoon etenkin pysäkeillä, joilla ei ole koroketta.

HKL saa niaavia busseja tässä kuussa 20. Autot ovat Volvo-merkkisiä ja korin on rakentanut suomalainen Wiima.

Bussin niaustekniikka toimii siten, että etujousien palkeet tyhjentyvät. Liikkeelle lähdetäessä palkeet täyttyvät ilmalla ja bussin keula nousee. Lasku ja nousu vievät aikaa muutaman sekunnin.

Niaustekniikka lisää auton hintaa noin 3.000 markkaa. Uusi niaava Volvo maksaa 750.000 markkaa. HKL saa ensi vuonna 24 kaksiakselista bussia ja 14 nivelbussia.

Ennen Helsinkiä on Turku jo hankkinut kaupunkiliikenteeseensä niaausbusseja. Koko oivallus on tullut Suomeen Ruotsista.

Ajankohtaista Ruotsista

Ruotsin kuurosokeilla on monta ajankohtaista asiaa ja kuulumista. Näistä on koottu seuraavaan lyhyesti mainintoja:

Ruotsin kuurosokeiden yhdistys anoo ensi vuodeksi kuurosokeiden uutislehden Nuetin ilmestymistä varten 2,7 miljoonaa kruunua (noin 1,9 miljoonaa Suomen markkaa) tukea valtiolta. Tämä on 140.000 mk enemmän kuin mitä lehti sai tukea täksi vuodeksi. Lisärahan tarve johtuu kulujen kohoamisesta.

Ruotsissa epäillään, ettei ensi vuonna järjestetä lainkaan kuurosokeiden maailmankonferenssia. Tämä johtuu siitä, ettei ole löytynyt maata, joka olisi halukas järjestämään konferenssin. Näin ollen seuraava suuri kuurosokeiden kokous järjestettäneen vuonna 1988 Lontoossa Englannissa, jossa kokoontuu eurooppalainen konferenssi. Lontooseen ruotsalaiset suunnittelevat lähtevänsä oikein joukolla, jos vain matkan rahoitus saadaan järjestykseen.

Ruotsin yhdistyksen ympäristöneuvosto on alkanut jälleen toimia aktiivisesti tauon jälkeen. Se alkaa ajamaan entistä tarmokkaammin kuurosokeiden elinympäristöön ja apuvälinekysymyksiin liittyviä asioita. Samantapaisesta ideasta on keskusteltu myös Suomen kuurosokeiden yhdistyksen johtokunnassa.

Ruotsin yhdistys aikoo tehostaa toimintaansa kuurosokeiden auttamiseksi. Tätä varten on perustettu perheneuvosto. Siihen voivat liittyä jäseneksi koko kuurosokean lapsen tai nuoren perhe. Ensimmäiseksi vasta perustettu uusi neuvosto aikoo koota kuurosokeiden lasten perheitä koolle viikonloppuleirille ensi vuoden alussa. Nuoret ja lapset ovat olleet esillä myös Suomen Johtokunnassa, joskin tällainen vanhempainneuvosto, joka Ruotsissa siis nyt on perustettu, on Suomessa jo olemassa.

Timo Pietilä

Kontakt med FSDB nro 8/86

Ruotsalaiset jatkavat lakkoilua

Julkisen sektorin lakot alkoivat Ruotsissa tiistaina 21.10. uudelleen muutaman päivän tauon jälkeen. Lakon vuoksi esimerkiksi sairaanhoitoa vähennettiin, satamat suljettiin, päiväkoteja laitettiin kiinni, paikallisliikenne vaikeutui useilla paikkakunnilla.

29.10. lakkoliike laajenee uusille aloille, ellei sitä ennen päästä sovintoon. Tuolloin pysähtyisi mm. kaikki ulkomaankauppa, junaliikenne, kaksi ydinvoimalaa, postitoimistot ja osa kouluista.

Lakkoilijat vaativat yhdeksän prosentin palkankorotuksia tämän ja ensi vuoden aikana. Lisäksi pitäisi sopia siitä, että julkisen alan palkat nousevat yhtä nopeasti kuin yksityisen alankin. Työnantajapuoli tarjoaa 8,5 % ja kieltäytyy muista ehdoista.

Lähes 30.000 kuntien ja maakäräjien työntekijää on nyt Ruotsissa poissa töistä ja 200.000 ylityökiellossa. Vaikutukset alkavat tuntua pian monella palvelualueella.

Suosittu lakkolaiset

Suosituin lakko suuren yleisön silmissä on Tukholman pysäköinninvalvojen lakko. Parin viime viikon aikana heidän poissaolonsa ehti aiheuttaa pahoja liikenne-ruuhkia kuin ihmiset jättivät autojaan minne sattui.

Ei vaikuta vielä Suomeen

Ruotsin lakko ei vaikuta Suomeen. Autolauttaliikenteelle lakosta ei ole haittaa. Lakon ulkopuolella on myös esimerkiksi Tukholman liikennelaitos.

Lapissa liikaa poroja – joukkoteurastukseen ryhdytään

Lapissa joudutaan teurastamaan suuri määrä poroja. Teurastus on välttämätön, jotta porojen määrä pysyisi sallituissa määrissä. Valtioneuvoston vahvistama suurin sallittu poroluku on ylitetty noin puolessa maamme kaikkiaan 56 paliskunnasta. Porolaumat ovat kasvaneet hyvien laidunvuosien seurauksena.

Kaikki poromiehet eivät sulata lääninhallituksen määräämiä pakkoteurastuksia ja uhkasakkoja. Useat paliskunnat esittävätkin suurimpien sallittujen porolukujen nostamista. Korotusesitykset tulevat valtioneuvoston käsiteltäväksi lähiviikkoina.

Suomessa teurastetaan marraskuuhun mennessä 120.000 poroa. Näistä kertyy lihaa noin kolme miljoonaa kiloa. Tavallisesti poroja teurastetaan vuosittain noin 40.000 kpl.

Rohkein porokiintiöiden korotusesitys on lähtenyt Sallivaaran paliskunnalta, joka haluaisi kaksinkertaistaa porokarjansa nykyisestä 4.500 porosta. »Se poroluku on iankaikkisen vanha eikä ole vuosiin vastannut todellisuutta ja laidunten sietokykyä», Sallivaaran poroisäntä Oula Sara huomauttaa. Sallivaaran todellinen poroluku onkin noin 10.000 poroa. »Nytkin on tulossa erittäin hyvä talvi. Tuntuu hullulta ja jonkin verran katkeralta, kun poroja pitää kohtuuttoman paljon vähentää», Sara sanoo.

Sallivaaran syysteurastuksissa jätetäänkin viittä

vaadinta kohti vain yksi vasa. Muonion paliskunnassa teurastetaan vieläkin rohkeammin. Siellä tapetaan kaikki vasat.

1992 olympiapaikoista päätös: Kesäkisat Barcelonassa, talvikisat Albertvillessa

Kansainvälinen Olympiakomitea on päättänyt vuoden 1992 olympialaisten pitopaikat. Kesäkisat järjestetään Barcelonassa Espanjassa ja talviolympialaiset Albertvillessa Ranskassa.

Ennen ratkaisevia äänestyksiä kävivät kisapaikkaehdokkaat ankaraa kilpailua olympiamaista ja -paikkakunnista. Olympialaiset haluavia maita oli kaikkiaan 14. Esimerkiksi naapurimaamme Ruotsi olisi halunnut itselleen talvikisat Faluniin. Mainostaakseen Falunia oli Ruotsi sijoittanut noin 20 miljoonaa markkaa. Kesäkisapaikaksi valittu Barcelona oli sijoittunut vaalikampanjaansa noin 50 miljoonaa Suomen markkaa.

Kiinnostus olympialaisten järjestämiseen on lisääntynyt huomattavasti sen jälkeen kun televisioyhtiöt ovat olleet halukkaita maksamaan televisiosopimuksesta käsittämättömän suuria, jopa yli miljardin markan suuruisia summia. Televisioyhtiöt myyvät mainosaikaa olympialaisohjelmista ja saavat näin sijoittamansa rahat takaisin eri tuotteiden mainostajilta.

Suomella ei mahdollisuuksia

Tämän kertaisen vaalin katsottiin myös merkitsevänsä, ettei Suomella ja Lahdella ole mitään mahdollisuuksia saada talviolympialaisia itselleen. Tämä johtuu siitä, ettei lahdella ole tarjottavana alppilajier (syöksylasku ja pujottelu) tarvitsemia rinteitä. Juuri tähän puuteeseen kaatui Ruotsin Falunin valinta kisa paikaksi. Lahti ei ollut edes hakenut kisaisännyyttä mutta tällaista toivetta on kuitenkin Suomessa elätelty. »Meidän on jo korkea aika haudata ajatus. Kur Falun ei saanut järjestysoikeutta kolmanellakaan yrityskerrallaan, Suomi on kokonaan poissuljettu mahdollisuus», Kansainvälisen Olympiakomitean kokoukseen osallistunut suomalaisjäsen Peter Tallberg totesi.

Aravasta luopuminen helpommaksi

Järvaomistussuhteen käyttö- ja luovutusrajoituksia lievennetään. Nyt voimassa olevien sääntöjen mukaan aravalainalla rahoitettua asuntoa ei ole saanu myydä vapailla markkinoilla ennen kuin on kulunut 27 vuotta lainan myöntämisestä. Nyt aikaa lyhennetään 18 vuoteen. Tämä on yhtä pitkä aika kuin joksi aravalainakin on myönnetty.

Lisäksi viiden lainavuoden jälkeen asunnon vo myydä vapaasti maksamalla valtiolle takaisin asunto

laina ja korvaus halvan lainakoron aiheuttamasta hyödyistä. Muussa tapauksessa kunta saa myydä asunnon määräämänsä hintaan valitsemalleen ostajalle. Valtio päätti uudistaa aravalainsäntöjä sen jälkeen kun varsinkin aravaomakotitalojen rakentaminen on viime vuosina vähentynyt jyrkästi ankarien luovutussäntöjen vuoksi.

Finnairin ja SAS:n yhteistyö hyllytettiin

Suomalaisen lentoyhtiö Finnairin ja muiden pohjoismaiden omistaman lentoyhtiö SAS:n välisestä yhteistyöstä ei tule toistaiseksi mitään. SAS on ilmoittanut, että yhteistyöhanke on jäädytetty ainakin toistaiseksi.

Alunperin lentoyhtiöiden piti yhteistyön avulla yhdistää pitkän matkan lentojaan ja säästää näin kustannuksia.

Syytä yhteistyöneuvotelujen katkeamiseen ei ole ilmoitettu. Finnairista kerrotaan SAS:n katkaisseen neuvotelut täysin yllättäen.

Lukijan palsta

Kuortaneen kohinat

Hyvä olisi vanhan levätä olohuoneen nurkassa siellä. Ei olisi kersojen eikä konkareiden tiellä. Ei menoa estäisi suuntaan eikä toiseen aina olisi oikealla tiellä. Tämä miete- (toivottavasti muisto) lause tuli ikivanhasta (kuten minäkin) rastitalosta, jonka väliovi jälleen kerran unohtui nostaa pois paikoiltaan lepovuoroon. Se siitä.

Jo leirille lähtö oli tapaus sinänsä, kun tilanteen muuttumisen takia Veijo (saattaja) ja minä jouduimme lähtemään matkalle vähän ennen kolmea aamuyöllä. Meno sujui hyvin ja Seinäjoen asemalla tavattiin Teija ynnä muitakin opistolle menijöitä. Onnikalla päästiinkin urheiluhallin kupeelle asti, joka oli oikein hyvä asia. Majoittumisen ja lounaan jälkeen oli lepotauko. Iltapäiväkahvin jälkeen alkoivat jumppatunnit sekä sauna plus allasjumppa. Yllättävä ja myönteinen asia oli se, että jokaisella osallistujalla oli oma liikuntaoppilas avustajana. Näin pääsi liikkeistä paremmin perille ja jumppa oli tosi tehokasta. Oppilaitten mukana mentiin syömäänkin ja he laittoivat lautaselle mitä kukin halusi seisovasta pöydästä. Söivät samalla itsekkin ja olivat seurana. Voi pojat harmaa päivä oikein kirkastui ja lonkkavaivat sun muut murheet unohtuivat, kun oikein nätti tyttö lähti vieläpä saatillekin kämpän ovelle asti. Tämän paremmaksi ei jumppaterapiaa enää voi

tullakaan: Aamukävelyä oli myös sekä pienet leirikisat keikon- ja pallonheitossa sekä tarkkuuskävelyssä.

Leiripäivien ohjelma oli oikein hyvä ja mielenkiintoinen ja sitä oli riittävästi. Iltaohjelmiana oli bingoilta, toisena rantasauna ja makkaranpaistoa saunatuovassa ynnä mehut. Torstai-iltana oli ohjelmallinen päätösilta, jossa opilaat esittivät tervetulotanssin. Tytöt esiintyivät housupuvussa ja yksi poika hameessa kärrynpyöriä heitellen. Ilta päättyi lyhyeen karkelohetkeen ja kahvinjuontiin.

Tuona päätäjäsiltana alkoi oikein tosi kova tuuli vai oliko peräti myrsky, joka kohisi ja vinkui nurkissa sekä häiritsi toisten unta ja viilensi huoneita. Perjantaina aamupäivällä oli vielä kritiikkipalaveri, jossa kuuli monenlaisia mielipiteitä, useimmat kuitenkin myönteisiä. Itse pidin leiriä hyvin tarkoitustaan vastaavana juuri sen vuoksi, että liikuntaoppilaat olivat näinkin paljon mukana. Tällainen toiminta on erittäin kehittävää puolin ja toisin, vaikka puhevaikeuksia jonkin verran oli. Vetäjät olivat oikein mukavia ja herttaisenpyöreitä ihmisinä ja heille niin paljon kiitoksia kuin kerralla tulee. Myös muu porukka oli leppoisaa joukkoa. Vahinko vain, että olen itse niin hidas viittomisessa. Kotimatka alkoi aurinkoisissa, mutta tuulisissa merkeissä ja etelän junaan oman ryhmän lähtijöitä taisi mennä 3-4 eri vaunuun paikkalippujen varausajan mukaan. Junassa kävin Terhin ja Veijon kanssa kahvilla ravintolavauvussa, jonne tuli 3 muutakin oman ryhmän jäsentä. Oli vain inhottavaa kulkea keuhkosityöpäosaston läpi ja takaisin. Nehän pitäisi olla junien päissä eikä kes-

kellä. Riihimäellä vilkutin Terhille näkemiin ja poistuinkin Veijon kanssa junasta. Riihimäellä oli aikaa pulitoista tuntia, joten söin siellä ja kotona olin vähän ennen kahtakymmentäkahta.

Oikein luonnikas reissu ja Veijokin oli tyytyväinen, vaikka oli ensi kertaa mukana kuurosokeitten leirillä.

Hyvää syksyn jatkoa ja terveiset kotimiehiksi jääneiltä Raijalta ja Ristolta teille kaikille.

P. S. Lisää vain tällaisia liikuntaleirejä, niin minäkin voin heittää kävelykeppini Kuortaneen kankaalle. Veijolta myös terveisiä kaikille.

Aika ostaa joululohi

Vaikka joulun on aikaa lähes kaksi kuukautta, kannattaa jo nyt ostaa lohi joulupöytään. Pakastimessa lohi säilyy vaivatta joulun asti. Nyt on oikea ostohetki siksi, että merilohi on nyt edullisimmillaan. Saaliit ovat olleet tänä syksynä runsaita ja siksi hinta on pudonnut lohien koosta riippuen 32-55 mk kilolta. Joulun alla lohi maksaa varmasti lähes sata markkaa kilolta.

Edullisempi vaihtoehto merilohelle on kirjolohi, joita kasvatetaan nimenomaan ruokakalaksi kasvatusalustoissa. Kirjolohi maksaa tajouksessa noin 20 mk kilolta. Se on siis edullisempaa kuin merilohi.

Lohikeitto

yhden lohien ruodot

0,7 l vettä

1 iso sipuli

noin 10 perunaa tai tarpeen mukaan enemmän

2 rkl voita

1 l maitoa

ruohosipulia

suolaa maun mukaan

noin 10 maustepippuria

Keitä ruodot suolalla maustetussa vedessä.

Siivilöi liemi.

Kuori ja leikkaa perunat pieniksi kuutioiksi, laita lie-
meen sipuli puolikkaana tai pieninä palasina sekä
maustepippurit.

Keitä perunat kypsiksi miedolla lämmöllä.

Perunoiden kypsyessä perkaa kalan ruodot ja lisää
kalan lihat keittoon.

Maito sekä voi lisätään viimeisenä.

Mausta suolalla varoen.

Ennen tarjoilua lisää ruohosipulia.

Lohimedaljongit

lohimedaljonkeja

voita

sitruunapippuria, ei suolaa

tilliä

perunaa

1 tlk creme fraichea

150 g kirjolohen mätiä

Sulata voi pannussa.

Laita lohimedaljongit pannuun ilman kourrutusta.

Käännä medaljongit ja mausta sitruunapippurilla.

Anna hautua miedolla lämmöllä.

Lisää kerma, creme fraiche ja tilli.

Anna hautua kannen alla vielä muutama minuutti.

Ennen tarjoilua voit lisätä vähän kirjolohen mätiä
kalojen päälle.

Graavi lohi

meoitua lohta

vähän hienoa sokeria

1-2 rkl suolaa kilo kohti

vähän valkopippuria

tilliä

Fileoi lohi aamulla, älä poista nahkaa.

Ripota kalan pintaan vähän sokeria ja suola.

Lisää pippuri ja tilli.

Kääri kala tiukasti muovipaperiin, jossa sei ei vety.

Jos kala syödään amana iltana, se saa olla huo-
neenlämmössä.

Ilmoitukset

Kuopion alueen kerho kokoontuu maanantaina 3.11.86 klo 12.00-15.00, osoitteessa Kuninkaankatu 23 A, II kerros.

Tervetuloa mukaan!

Pohjois-Karjalan kuulonäkövammaisten kerho kokoontuu perjantaina 7.11. alkaen klo 13.00. Kokoon-tumispaikan osoite on Kalevankatu 22, Joensuu. Ai-heina ovat ihonhoito ja pikkujoulumatkan suunnittelu.

Tervetuloa!
